

กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) กับการประยุกต์สู่การสอนพูดภาษาอังกฤษ An Application of Role Play for English Speaking Class

ภัทรลดา วงษ์โยธา, แสงอาทิตย์ ไทยมิตร

Patlada Wongyotha, Saeng-Athit Thaimitr

คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ

Author for correspondence: Email: Patladakk@gmail.com

บทคัดย่อ

ในการสอนพูดภาษาอังกฤษ จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องนำเสนอรูปแบบหรือวิธีการสอนที่น่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนและเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ก้าวหน้า ในประเทศที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศมักจะประสบกับปัญหาผู้เรียนไม่สนใจขาดแรงกระตุ้นการเรียนรู้ เนื่องจากโอกาสที่จะใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมีน้อย ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการฝึกพูดภาษาอังกฤษ รวมทั้งกิจกรรมที่นำมาใช้ในห้องเรียนที่ไม่น่าสนใจ ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษากิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) ในการนำมาประยุกต์สู่การสอนพูดภาษาอังกฤษ ซึ่งกิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษา โดยผู้เรียนต้องทำกิจกรรมอย่างมีความหมายและผลลัพธ์ของกิจกรรมจะเป็นสิ่งประเมินความสามารถในการใช้ภาษาซึ่งเป็นภาษาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม (Skehan, 1998: 213) นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำภาษาไปใช้ประโยชน์ โดยที่นักเรียนจำเป็นต้องเข้าใจภาษาและสามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องต้องเป็นการสร้างความรู้สึกเชิงบวกในการเรียนภาษาอังกฤษอีกด้วย (Krashen, 1987: 21)

คำสำคัญ: กิจกรรมบทบาทสมมติ, การประยุกต์, การสอนพูดภาษาอังกฤษ

Abstract

In the English-speaking classroom, the teacher needs to bring a new teaching method, approach, or an activity that can be improved or developed students' speaking ability. In particular, the language classrooms of TEFL faced with the low attraction in learning. It is possible to get a bit of chance in English using in daily life. Moreover, the unconcerned activities were brought into the lesson without any encouragement or motivation. Therefore, the writers had the most intention in Role

Play that applied easier in the English-speaking classroom. The role play activities can be used for developing the students in language's practice. The outcome of language ability is the ability of English speaking in their social (Skehan, 1998: 213). Moreover, the positive attitude is the result of an understanding, the accuracy, and a benefit after learning the language. (Krashen, 1987: 21)

Keywords: Role Play Activity, Applying, Teaching English Speaking.

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาได้ดีทุกทักษะโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการพูดซึ่งถือว่าเป็นทักษะหลักที่ใช้ในการสื่อสาร ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) องค์ประกอบสำคัญของความสามารถด้านการพูดเพื่อการสื่อสารประกอบด้วย ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์ ด้านภาษาศาสตร์สังคม ด้านการเชื่อมโยงประโยค การใช้กลวิธีในการสื่อสาร ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้ผู้พูดสามารถสร้างความเข้าใจระหว่างผู้พูดและผู้ฟังแม้บางครั้งการพูดอาจเกิดจากการใช้ภาษาพูดหรือภาษาท่าทางการพูดเป็นทักษะที่ต้องเนื่องมาจากทักษะการฟังเป็นการแปลงเสียงที่มีความหมายออกมาเพื่อให้ผู้อื่นได้ยินรับรู้ เข้าใจความหมายของเสียงที่ได้ยินทำให้เกิดปฏิกิริยาโต้ตอบกับผู้พูดเพื่อสื่อความหมายระหว่างกัน การพูดนั้นไม่ได้หมายถึงการออกเสียงเพียงเท่านั้น แต่หมายถึงการพูดให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อสาร การพูดสื่อสารที่ดีต้องมีการเลือกใช้สำนวนภาษาที่ถูกต้องและเลือกใช้สำนวนภาษาที่เป็นที่ยอมรับของเจ้าของภาษาด้วยอีกทั้งการแสดงท่าทางขณะพูดก็มีส่วนสำคัญ (Vallette, 1997: 120) นอกจากนี้กิจกรรมการสอนพูดภาษาอังกฤษหมายถึง การสร้างสถานการณ์ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกพูดในสถานการณ์ต่างๆ ทำให้นักเรียนเกิดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติอีกด้วย กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Play) เป็นกิจกรรมทางภาษาอย่างหนึ่งที่ผู้สอนใช้เป็นกิจกรรมในการฝึกพูดภาษาเพื่อการสื่อสารโดยผ่านการแสดงบทบาทที่กำหนดตามสถานการณ์และผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างทำกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งผู้เขียนได้ทำการศึกษาแนวคิดและรูปแบบของกิจกรรมบทบาทสมมติดังต่อไปนี้

1. ความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติ

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ดังต่อไปนี้

เทลเลอร์ และ วอลฟอร์ด (Tayler & Walford, 1974: 12) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติว่า บทบาทสมมติเป็นวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องที่เรียน หรือพฤติกรรมต่างๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งได้ฝึกฝนทักษะการคิด การวิเคราะห์ การอภิปราย การแสดง การแก้ปัญหา การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล โดยครูเป็นผู้จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทต่างๆ ในสถานการณ์นั้น

เมนส์ (Ments, 1999: 16) ได้ให้ความหมายของบทบาทสมมติ ว่า บทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่กลุ่มผู้เรียนจัดแสดงขึ้น เพื่อมุ่งสำรวจปัญหาด้านสังคมที่เป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความคิดและพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้อง เหมาะสม เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกับสถานการณ์นั้นๆ

ลีฟิงส์โตน (Livingstone, 1983: 5-6) ได้อธิบายความหมายของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมในชั้นเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกภาษา ได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมและบทบาทที่แท้จริง และในส่วนของเนื้อหาที่จะนำมาสอนนั้นบางครั้งไม่อาจคาดเดาได้ว่าเนื้อหาหรือสถานการณ์ใดที่เหมาะสมและจำเป็นแก่ผู้เรียน สิ่งที่ทำได้คือฝึกให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงบทที่ได้รับ มุ่งฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะความรู้ที่ได้เรียนและนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ

ลาเดอส์ (Ladousse, 1987: 226) ได้กล่าวถึงกิจกรรมบทบาทสมมติว่า เป็นกิจกรรมทางการสื่อสารที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเป็นคนอื่นตามสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นมาและเป็นกิจกรรมที่ไม่ซับซ้อนสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทได้ ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ผ่านการสวมบทบาทเป็นบุคคลอื่นที่สามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน การนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาใช้ในการเรียนการสอนโดยจัดเตรียมบทบาทในบัตรบทบาทภายใต้สถานการณ์ที่มีความหลากหลายและจากง่ายไปยาก โดยผู้เรียนจะได้รับการกำหนดสถานการณ์และบทบาทที่จะต้องแสดง ที่กล่าวมานั้นอาจเตรียมโดยครูผู้สอนหรือจากสื่อการสอนต่างๆ และในขณะที่ผู้เรียนได้แสดงบทบาทสมตินั้นพวกเขาจะได้ฝึกการใช้ภาษา การแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนด การออกทางพฤติกรรมทางสังคม การพูดเพื่อจุดประสงค์ทางสังคม ได้แก่ การเชิญชวน การเจรจาต่อรอง และการร้องเรียน

สเกียน (Skehan, 1998: 213) ได้อธิบายความหมายกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษา โดยผู้เรียนต้องทำกิจกรรมอย่างมีความหมายและผลลัพธ์ของกิจกรรมจะเป็นสิ่งประเมินความสามารถในการใช้ภาษาซึ่งเป็นภาษาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม

2. เทคนิคการประยุกต์กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษ

มีนักการศึกษาได้เสนอเทคนิคการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

เออร์ (Ur, 1998a: 9) ได้เสนอว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษ ควรแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยโดยครูเป็นผู้กำหนดสถานการณ์และบทบาทให้ผู้เรียน เพื่อที่ผู้เรียน จะได้ศึกษาและแสดงบทบาทนั้น การแสดงออกเหล่านี้ใช้เพื่อจุดประสงค์ในการฝึกการใช้ภาษาและการสร้างจินตนาการ ผู้เรียนจะมีโอกาสสนุกสนานเพลิดเพลินกับการได้ชม และการได้แสดงออก โดยที่ผู้เรียนในกลุ่มต่างๆ สามารถนั่ง ยืน อยู่กับที่หรือเคลื่อนไหวไปมาหรืออาจจะนำวิธีการของละครใบ้ (Mime) มาใช้ในการแสดงบทบาทสมมติบ้างก็ได้

แบร์ว และ โซน (Barrows & Zone, 1983: 24) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการใช้บทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

1. ปัญหาต่างๆ ต้องอธิบายให้ชัดเจน รวมทั้งรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับตัวละครจะต้องให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน
2. หากมีผู้เรียนกลุ่มใดที่ค่อนข้างเงียบควรจะเปิดโอกาสให้มีการปรึกษาและวิเคราะห์บทบาทกันเองในกลุ่มอีกครั้งหนึ่งหลังจากการอ่านหรือฟังการอธิบายจากครู
3. หากครูมอบหมายงานเช่นแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมใด ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นครุมากกว่าการทำงานเดี่ยว และครูมีการออกคำสั่งน้อยที่สุด
4. ห้องเรียนควรจัดอย่างไม่เป็นทางการ
5. การจัดกิจกรรมต้องค่อยๆ ทำไปโดยเริ่มจากงานคู่ไปสู่งานกลุ่ม

ไวอา (Via, 1987: 67-68) กล่าวว่า การใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เรียนจับคู่สนทนาและควรใช้หลัก “Tail- and-Listen” คือ ผู้พูดจะเหลือกดูบทร่างพอเข้าใจแล้วพูดออกมาเองโดยที่ตามคู่สนทนาอยู่ตลอดเวลาแล้วคอยฟังคู่สนทนาจะพูดโต้ตอบว่าอย่างไรเพื่อจะได้ตอบกลับไปได้ ช่วงนี้ครูอาจจะให้ผู้เรียนทุกคนแสดงพร้อมกัน โดยครูเป็นผู้สังเกตการณ์ไปรอบๆ ห้อง หลังจากนั้นถ้าเป็นไปได้ครูควรจะเลือกผู้เรียนบางคู่หรือ บางกลุ่มมาแสดงให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ ดูเมื่อจบแล้วครูอาจถามคำถามเพื่อทดสอบความเข้าใจหรือครูอาจให้ผู้เรียนถามกันเองในรูปแบบของการอภิปราย

3. ประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติ

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงข้อดีของการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ ดังนี้

เออร์ (Ur, 1998a: 9-10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ว่า กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยเพิ่มพูนทักษะด้านการฝึกภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เพราะในการแสดงบทบาทสมตตินักเรียนได้แสดงออกเป็นคนอื่นและได้ใช้ภาษาตามจุดประสงค์ ซึ่งกิจกรรมบทบาทสมตติมีพื้นฐานจากสถานการณ์จริงในสังคมดังนั้น สำนวนภาษาที่ใช้ในการสื่อสารย่อมใกล้เคียงกับภาษาที่ใช้ในชีวิตจริงเป็นอย่างมาก นอกจากนั้นในการสวมบทบาทเป็นคนอื่นทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดความมั่นใจในตนเอง

ลิฟวิงสโตน (Livingstone, 1983: 25-29) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด
2. ผู้เรียนมีโอกาสในการฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารด้วยตัวเองและยังช่วยลดปัญหาเรื่องระเบียบวินัยในห้องเรียนสำหรับเด็กเล็กอีกด้วย
3. กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยผู้เรียนกรณีที่ผู้เรียนมีความสามารถที่แตกต่างกันโดยมีวิธีปฏิบัติดังนี้

3.1 เลือกผู้เรียนที่จะแสดงให้เหมาะสมกับบทบาท เช่น คนเก่งก็ให้รับบทเป็นหัวหน้าหรือตัวละครที่สำคัญ ส่วนคนขี้อายก็รับบทเป็นเลขา การให้สวมบทบาทเหล่านี้นอกจากจะช่วยพัฒนาด้านประสิทธิภาพทางภาษาศาสตร์แล้วยังช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลด้วย

3.2 คำอธิบายในบัตรกำหนดบทบาทควรเขียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน เช่น ถ้านักเรียนเก่งครูจะไม่ให้คำอธิบายและรายละเอียดมากนัก แต่ถ้าเป็นผู้เรียนอ่อนครูจะต้องให้รายละเอียดมากขึ้น

3.3 คณะผู้เรียนที่เก่งและอ่อนให้ทำงานกลุ่มเดียวกันเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานด้วยกันและช่วยเหลือกันโดยในบางครั้งอาจจัดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถเท่ากันอยู่ในกลุ่มเดียวกันและให้เวลาในการทำงานไม่เท่ากัน กลุ่มเก่งกว่าให้เวลาทำงานน้อยกว่าและมีแบบฝึกหัดอื่นเพิ่มเติมด้วย

เมนส์ (Ments, 1999: 25) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความรู้สึกที่ซ่อนอยู่
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้อธิบายถึงหัวข้อสนทนาและปัญหาส่วนตัว
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเอง
4. ผู้เรียนได้ฝึกพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ
5. แสดงปัญหาสังคมโดยทั่วไป และปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
6. ให้โอกาสแก่ผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และให้ความสำคัญต่อการตอบสนองทางอารมณ์ในการแสดงและการแสดงออกทางท่าทาง

3. กิจกรรมบทบาทสมมติช่วยในการเรียนภาษาได้อย่างไร?

การเรียนการสอนภาษาในห้องเรียนที่ลาโดส (Ladousse, 1987: 6-7) พบสามารถสรุปประโยชน์จากการนำกิจกรรมบทบาทสมมติไปประยุกต์ใช้ มี 5 ข้อดังนี้

1. ผู้เรียนได้นำประสบการณ์จากนอกห้องเรียนมาปรับใช้ในการเรียนภาษาผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ ซึ่งอาจเรียนเป็นคู่ หรือ กลุ่ม โดยผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่เหมาะสมได้อย่าง

อิสระและไม่จำกัด

2. บทบาทสมมติเป็นการสร้างสถานการณ์ที่เป็นจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้เรียนจะได้แสดงบทบาทของตัวละครที่สอดคล้องกับสถานการณ์นั้นอย่างเข้าใจซึ่งต้องมีการโต้ตอบตามอารมณ์และความน่าจะเป็นของสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดขึ้นมา

3. ในบางครั้งการเรียนภาษาอังกฤษมักพบว่าการใช้ภาษาเกิดกับสถานการณ์ที่ถูกกำหนดไว้เฉพาะ เช่น ในสถานที่ทำงาน หรือ ระหว่างการเดินทาง ซึ่งเป็นบริบทของการสื่อสารกับชาวต่างชาติ และนี่เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่กิจกรรมบทบาทสมมติจะถูกนำมาช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบรูปแบบของภาษาที่ใช้สื่อสารจริงของเจ้าของภาษา และเรียนรู้วิธีการโต้ตอบในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นการใช้ภาษาทั้งแบบทางการและไม่เป็นทางการผ่านการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนของผู้เรียนเอง

4. บทบาทสมมติช่วยให้ผู้เรียนที่เขินอาย ไม่กล้าแสดงออก ได้รับโอกาสในการแสดง และได้ฝึกพูดภาษาอย่างเต็มกำลังความสามารถที่มี

5. บางครั้งสิ่งที่สำคัญที่สุดในการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการเรียนภาษา คือ ความสนุก เนื่องจากผู้เรียนเข้าใจในบทบาทที่ได้รับและมีความสุขกับการแสดงออก เพราะโดยปกติครูจะไม่บังคับการแสดงออกของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมบทบาทสมมติแต่ทุกอย่างเป็นไปโดยธรรมชาติและอัตโนมัติ

4. กิจกรรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติตามแนวคิดของลาเดอซ์ (Ladousse)

ลาเดอซ์ (Ladousse, 1987: 23) ได้อธิบายถึงแนวทางการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติในการสอนภาษาว่าควรจัดกิจกรรมที่เน้นความสนุกไม่น่าเบื่อ ซึ่งการที่ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ระหว่างกิจกรรมบทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนพบว่ากิจกรรมนี้แตกต่างจากที่ระบุในตำราเพราะเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานและสามารถปฏิบัติได้อย่างง่าย โดยลาเดอซ์ ได้กำหนดกิจกรรมบทบาทสมมติไว้ 11 กิจกรรม (Ladousse, 1987: 24-41) ได้แก่ 1) Famous people 2) Roll-a-role 3) Where am I? Who am I? 4) What do I look like? 5) What would you say? What would you have said? 6) Both sides of the question 7) Reading the part 8) Listening in role 9) Guided role plays 10) Picture role plays 11) Eye-witness accounts ลาเดอซ์ ได้อธิบายว่า กิจกรรมที่ 1 -4 เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนโดยการนำเข้าสู่รูปแบบของบทบาทสมมติในรูปของเกมที่ผู้เรียนจะได้พูดโต้ตอบกัน และในกิจกรรมที่ 4 ผู้เรียนจะได้พูดสนทนาเกี่ยวกับกิจกรรมประจำวัน ส่วนกิจกรรมที่ 5-8 นั้นมีจุดมุ่งหมายในด้านบุคลิกท่าทางการแสดงออกระหว่างการทำกิจกรรมบทบาทสมมติในห้องเรียน และ 3 กิจกรรมสุดท้ายเป็นบทบาทสมมติอย่างเป็นรูปแบบซึ่งผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติได้อย่างง่ายซึ่งเกิดจากการที่ผู้เรียนได้เตรียมพร้อมมาในกิจกรรมก่อนหรืออาจเพราะผู้เรียนได้รับการชี้แนะมาอย่างเข้มข้นแล้ว กิจกรรมบทบาทสมมติ

นี้ ผู้เรียนจะได้ทดลองใช้ภาษาอย่างอิสระโดยปราศจากความกดดันผ่านการสมมติตามสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นมา

โดยจะขอกล่าวถึงวิธีการนำกิจกรรมทั้ง 11 กิจกรรมโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

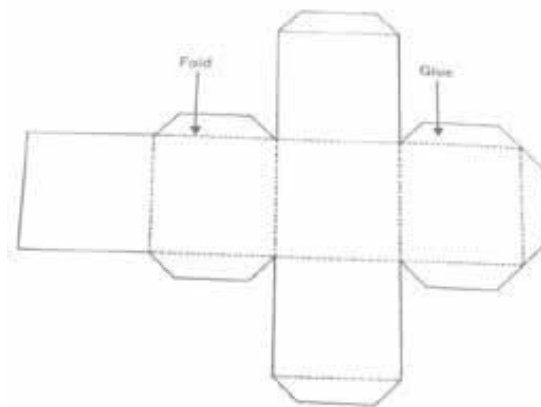
1. Famous people เกมเดาอุปนิสัยหรือความชอบของคนดัง จุดมุ่งหมายคือเพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับกิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมเน้นด้านโครงสร้างภาษา ได้แก่ ประโยคบอกเล่า, Past Tense หรืออาจเป็น Present Perfect แบ่งเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ ครูเตรียมรายชื่อผู้มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้เรียนเลือกชื่อผู้มีชื่อเสียงอาจเป็นผู้ที่มีชีวิตอยู่หรือไม่ก็ได้และจัดเตรียมข้อมูลสำคัญเช่น ความชอบ บุคลิกอันโดดเด่นของผู้มีชื่อเสียงที่ได้เลือกไว้ 2) ครูสาธิตการถามตอบ 3) ครูเรียกเอ่ยชื่อของผู้มีชื่อเสียงมา 1 คน และผู้เรียนที่เลือกชื่อนั้นไว้จะเดินออกมาหน้าชั้นเรียน 4) ครูอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนที่เหลือทราบว่า การถามมีวิธีถามอย่างไรบ้าง เช่น

- What is the most important thing you ever did?
- Does your public life affect your private life?
- Which event in your life was the most significant?
- Did the way you were brought up help you to achieve so much?

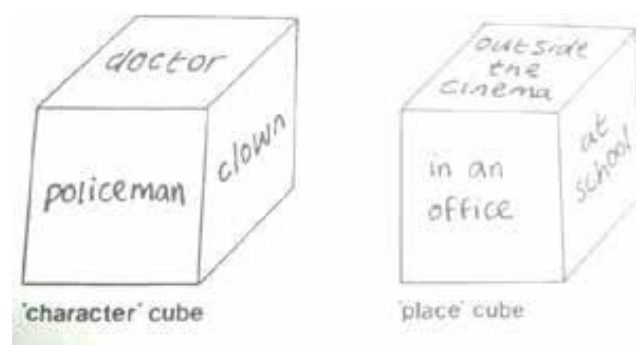
(Ladousse, 1987: 24)

5) ขณะกำลังถามคำถามอยู่นั้น ครูจะต้องบอกให้ผู้เรียนที่เป็นผู้มีชื่อเสียงให้พยายามเบี่ยงเบนและไม่เฉลยเร็วเกินไป 6) เกมเริ่มจากการตั้งคำถาม และผู้ที่ใช้คำถามได้ถูกต้องตามหลักโครงสร้างนอกจากนี้ผู้ตอบจะต้องตอบคำถามโดยคำนึงถึงความถูกต้องของภาษาด้วย 7) ครูบอกผู้เรียนว่า เมื่อผู้เรียนมีคำตอบสำหรับบุคลิกหรือความชอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของผู้มีชื่อเสียงแล้วให้เขียนคำตอบใส่กระดาษส่งครู 8) เมื่อครูได้รับกระดาษคำตอบจนเป็นที่พอใจแล้วครูสั่งหยุดเกมและประกาศว่าใครเป็นผู้ชนะในเกมนี้ 9) สามารถเริ่มเกมใหม่อีกครั้งกับผู้มีชื่อเสียงคนต่อไป

2. Roll-a-role ทอยเต๋าบทบาท มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาธรรมชาติของผู้เรียนผ่านเกมเน้นการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามโครงสร้างไวยากรณ์ แบ่งกลุ่มละ 3 หรือ 4 คน ครูทำลูกเต๋า 2 อัน (ตามภาพที่ 1)

ในแต่ละด้านของลูกเต๋าวงจะเขียนคำศัพท์ หรือ ข้อมูล ที่สัมพันธ์กัน ลูกหนึ่งเขียนอาชีพ ส่วนอีกลูกก็จะเขียนสถานที่ทำงาน

ภาพที่ 1 Roll-a-role (Ladousse, 1987: 27)

โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) แบ่งผู้เรียนเป็นคู่ หรือ กลุ่มๆ ละ 3 หรือ 4 คน 2) ผู้เรียนตัวแทนของกลุ่มโยนลูกเต๋าวงที่เป็นสถานที่ (Place) เป็นการกำหนดสถานที่ในการทำกิจกรรม บทบาทสมมติ 3) ผู้เรียนคนอื่นๆ โยนลูกเต๋าวงอาชีพ เพื่อกำหนดอาชีพที่ตนได้รับ 4) แต่ละกลุ่มแต่งประโยคที่ใช้เป็นบทสนทนาให้ตรงกับข้อมูลอาชีพและสถานที่ที่ได้รับโดยกำหนดสถานการณ์ขึ้นมาเอง

3. Where am I? Who am I? ฉันอยู่ที่ไหน? ฉันคือใคร? เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการสนทนาโต้ตอบอย่างเป็นธรรมชาติเน้นความคล่องแคล่วในการโต้ตอบในสถานการณ์ที่กำหนดครูเตรียมบัตรคำถามที่จะใช้ในการเรียนให้พร้อม เช่น

- Have you got a double room with a bath?
- Is this the only kind of rice you have?

- Is there a return flight to Karachi on Sunday?
- Can I interest you in our new model, madam?
- Can you tell me what this knocking sound is under the bonnet?
- Could you tell me what the chicken Marengo consists of?
- Is this the way to the station?

โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ครูให้ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลมและเรียกชื่อผู้เรียนมา 1 คนให้นั่งตรงกลาง 2) ส่งกระดาษคำถามที่เตรียมไว้ให้กับผู้เรียนทุกคนยกเว้นคนที่นั่งตรงกลาง 3) ให้ผู้เรียนจำคำถามของตัวเองไว้ 4) ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เข้าใกล้คนที่นั่งตรงกลางแล้วถามคำถามนั้น 5) ผู้เรียนที่นั่งตรงกลาง เมื่อได้ฟังคำถามแล้วก็พยายามตอบและจะเกิดการสนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้เรียนสองคน ตัวอย่างเช่น

A (นั่งตรงกลาง) และ B (ผู้ถาม)

B: Have you got a medium shirt like this, but with pale blue stripes?

A: I'm afraid it only comes in this colour, but I have got this style.

B: Yes, but the collar isn't so attractive. What else have you got in medium?

4. What do I look like? ฉันดูเป็นอย่างไร เพื่อช่วยลดความประหม่าของผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรม บทบาทสมมติครูเตรียมอุปกรณ์ประกอบได้แก่ เสื้อโคท วิกผม หมวก แว่นกันแดด กระเป๋า และอื่นๆ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ครูให้ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลม 2) จากนั้นให้ผู้เรียนได้ตกแต่งตนเองด้วยอุปกรณ์ที่เตรียมไว้ 3) ครูให้ผู้เรียนคนอื่นๆ ได้วิจารณ์การแต่งกายของเพื่อน ซึ่งครูอาจช่วยผู้เรียนโดยเตรียมคำถามไว้ ดังนี้

- Does he/she look more/less serious?
- Does he/she look older/younger?
- Does he/she look more/less attractive?, etc.

5. What would you say? What would you have said? คุณพูดว่าอะไรนะ? เพื่อช่วยผู้เรียนที่ไม่รู้วิธีถามซ้ำ โดยครูอาจสมมติเหตุการณ์บางอย่างที่จะต้องขอทวนคำถาม หรือ คำพูดซ้ำ ตัวอย่างเช่น สัมผัสคู่สนทนา เป็นต้น เน้นการใช้ would และ would have ครูเตรียมสถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้ง ตัวอย่างเช่น

- You have just driven into the back of a car.
- You want to tell your doctor that you want a second opinion.
- You have just spilled coffee all over one of your guests.

โดยมีขั้นตอนดังนี้คือ 1) แบ่งผู้เรียนเป็นคู่ หรือ กลุ่มๆ ละ 3 คน 2) ครูอธิบายสถานการณ์ที่กำหนดอย่างง่ายๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจ และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มได้ช่วยกันคิดบทพูดในบทบาทที่ได้รับ 3) ครูอธิบายให้เห็นการใช้ภาษาที่เหมาะสมว่า เมื่อใดที่จะใช้ภาษาอย่างสุภาพ และเมื่อใดที่โกรธควรใช้ภาษาอย่างไร 4) หลังจากการแสดงบทบาทสมมติ 5-10 นาที ครูรวบรวมข้อคิดเห็นของผู้เรียนโดยเขียนไว้บนกระดาน และชี้แนะการใช้ประโยคต่างๆ อย่างชัดเจน

6. Both sides of the question การตั้งคำถามในสถานการณ์ขัดแย้ง เพื่อให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับรูปแบบของบทบาทและโต้ตอบได้อย่างเป็นธรรมชาติ ครูเลือกสถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้ง 1 สถานการณ์ เช่น

- เด็กคนหนึ่งกลับบ้านผิดเวลาทำให้พบว่าผู้ปกครองกำลังรอด้วยความโกรธ
- พ่อแม่กำลังดุลูกที่ประพฤติตัวไม่ดีที่โรงเรียน
- นักเรียนคนหนึ่งถูกครูทำโทษเมื่อพบว่าเขาแอบสูบบุหรี่

โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ครูให้ผู้เรียนนั่งเป็นวงกลม 2) ครูให้ผู้เรียนเขียนสัญลักษณ์ระดับความโกรธด้วยซึ่ง ความหมายของระดับความโกรธที่ดีความอาจเป็น Where have you been till this time of night? หรืออาจโกรธน้อยกว่านี้ เช่น You came late, baby. 3) เมื่อผู้เรียนทุกคนเขียนเสร็จให้ส่งกระดาษไปด้านขวามือ 4) ผู้เรียนแต่ละคนอ่านกระดาษที่ได้รับในใจและเขียนประโยคที่คาดว่าจะตรงกับระดับความโกรธลงในกระดาษนั้น 5) ผู้เรียนส่งกระดาษกลับคืน และเริ่มโต้ตอบกับเพื่อน 6) ครูทำกิจกรรมนี้ซ้ำได้หลายครั้ง โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกเขียนประโยคคำถามในสถานการณ์ที่ต่างกัน 2 สถานการณ์ 7) เมื่อครูรู้สึกว่ายเพียงพอแล้วให้หยุดกิจกรรม 8) ครูให้ผู้เรียนอ่านประโยคของตนเองด้วยโทนเสียงที่แตกต่างกัน เช่น โกรธ กังวล หรือ ผิดหวัง แล้วให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบและอภิปราย

7. Reading the part การอ่านบทบาทสมมติ เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับกิจกรรมบทบาทสมมติจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน เน้นทักษะการอ่าน (Skimming and Scanning) ครูเตรียมข่าวหรือบทความจากหนังสือพิมพ์ และเริ่มจากการที่ครูถามผู้เรียนเกี่ยวกับข่าวที่น่าสนใจ อาจเปิดวิดีโอเกี่ยวกับข่าวนั้นให้ผู้เรียนดูขั้นตอน 1) กำหนดเนื้อหาข่าวที่จะนำมาใช้ โดยการกล่าวถึงข่าวที่น่าสนใจ 2) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ตัวละครในข่าว 3) ครูให้ผู้เรียนได้อ่านข่าวนั้น และกำหนดบทบาทของตัวเองว่าจะเป็นใคร 4) ครูต้องแน่ใจว่าผู้เรียนไม่ได้อ่านทุกตัวอักษรบนข่าวแต่เป็นการอ่านเพื่อหาสิ่งที่ต้องการตามคำสั่งและให้ผู้เรียนจดบุคลิกลักษณะของตัวละครที่ได้จากการอ่านลงในสมุด 5) หลังการอ่าน ให้ผู้เรียนได้เปรียบเทียบบทบาทของตัวละครกับเพื่อน

8. Listening in role การฟังบทบาทสมมติ เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับผู้เรียนในการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ เริ่มจากครูเตรียมคลิปวิดีโอข่าว หากไม่สามารถหาคลิปได้ครูอาจใช้วิธีการ

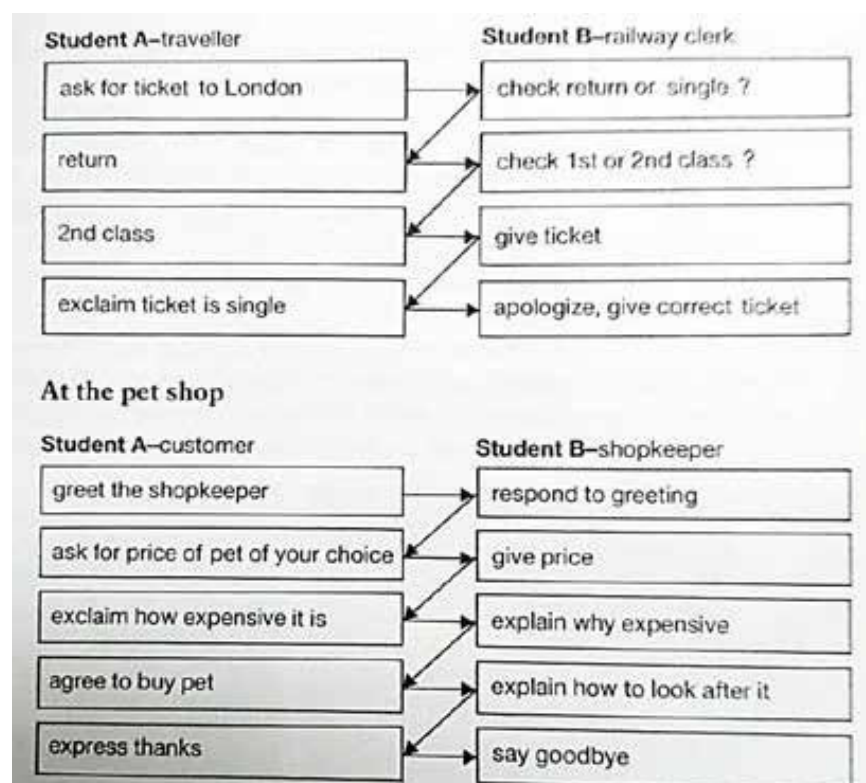
อ่านข่าวให้ผู้เรียนฟังซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ครูให้ผู้เรียนเลือกบทบาทจากรายการที่ครูนำมานี้ ได้แก่ Housewife, Doctor

Businessman, Engineer, Export salesman, Social worker, University student, Unemployed person, Trade union official, Rich socialite รายการข้างต้นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

2) ครูให้ผู้เรียนฟังข่าวจากคลิปซึ่งในเนื้อข่าวจะมีข้อมูลของอาชีพที่ครูกำหนดไว้และผู้เรียนได้เลือกอาชีพนั้นเป็นบทบาทที่ตนเองจะได้นำเสนอ และระหว่างการฟังให้ผู้เรียนเขียนความสำคัญของบทบาทนั้นในสมุด 3) จัดการอภิปรายของห้องเรียน ผู้เรียนทุกคนจะได้นำข้อมูลมาอภิปรายและเปรียบเทียบกับผู้อื่นโดยให้หาเหตุผลสนับสนุนว่าอาชีพใดที่ดีและเพราะอะไร

9. Guide role play บทบาทสมมติ เริ่มจากการที่ครูออกแบบ flow-chart (ดูภาพตัวอย่างที่ 2) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ครูสามารถกำหนดให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ครูอาจจะทำ flow-chart นี้แจกให้ผู้เรียนทุกกลุ่มด้วย โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) แบ่งผู้เรียนออกเป็นคู่ หรือ เป็นกลุ่มๆ ละ 3 คน 2) ครูแจก flow-chart ให้ผู้เรียนทุกกลุ่ม 3) ครูให้ผู้เรียนกำหนดว่าใครจะเป็น A และ B จากนั้นสร้าง

บทสนทนาระหว่าง A กับ B 4) ถ้าในกลุ่มมีผู้เรียน 3 คน ให้เวียนบทบาทกันในกลุ่ม

ภาพที่ 2 (Ladousse, 1987: 39)

10. Picture role plays ภาพบทบาทสมมติ (ดูภาพตัวอย่างที่ 3) กิจกรรมนี้เพื่อช่วยผู้เรียนให้เกิดความกล้าแสดงออกในการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ ผู้เรียนได้ฝึกภาษาผ่านการเล่าเรื่องจากภาพ ครูจะเป็นผู้เตรียมรูปภาพที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และมีขั้นตอนดังนี้ 1) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม โดยมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเท่ากับจำนวนคนในรูปภาพ 2) ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันบอกบุคลิกลักษณะของคนทีปรากฏในภาพ 3) จากนั้นให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันเขียนอธิบาย อาชีพ บุคลิก และคุณลักษณะสำคัญของบุคคลที่อยู่ในภาพลงในกระดาษที่แจก 4) ให้เวลาผู้เรียนได้พูดคุยเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพโดยพยายามเรียบเรียงเรื่องราวให้กระชับและครบถ้วน โดยบุคคลในภาพก็คือบทบาทของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่ม ซึ่งทุกคนจะต้องอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นในภาพเสมือนเป็นตัวเอง 5) ให้ผู้เรียนได้สัมภาษณ์เพื่อนที่ได้รับบทบาทเดียวกันแต่อยู่คนละกลุ่ม

ภาพที่ 3

11. Eye-witness accounts เติมคำที่หายไป กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการถาม-ตอบ และการรายงานสถานการณ์ต่างๆ ครูจะเตรียมภาพที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่ผู้เรียนสนใจหรือเป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน และเตรียมแบบสอบถามเพื่อผู้เรียนจะได้นำไปใช้ในการทำกิจกรรมบทบาทสมมติ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ครูอธิบายสถานการณ์ที่ผู้เรียนได้ช่วยกันเลือกไว้ทั้งนี้ต้องแน่ใจว่าผู้เรียนทุกคนเข้าใจเหตุการณ์ดีแล้ว 2) แบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม A และ B 3) ผู้เรียนกลุ่ม A รับแบบสอบถามและนำไปสอบถามเพื่อนในกลุ่ม B โดย A ต้องบันทึกคำตอบลงในแบบสอบถามด้วยทั้งนี้จะไม่มีการแสดงแบบสอบถามให้ B ดู 4) ครูอธิบายให้ผู้เรียนในกลุ่ม B ทราบว่าจะต้องคิดคำตอบขึ้นเองและคำตอบนั้นจะต้องเป็นคำตอบที่เข้าใจได้และสอดคล้องกับสถานการณ์ในภาพ 5) เมื่อผู้เรียนในกลุ่ม A ได้รับคำตอบครบแล้ว ก็จะสลับบทบาทกับผู้เรียนในกลุ่ม B และเริ่มกิจกรรมอีกครั้ง

The image shows a form titled "LITTLE HAVEN LOCAL CONSTABULARY". It has two main sections. The first section, "Record of criminal events", includes fields for: "No. of people present", "Type of arms carried", "Were the arms used to threaten?", "No. of shots fired", "No. of victims", and "Means of escape". The second section, "Detailed description of gangsters:", includes fields for: "Height", "Build", "Hair", "Colouring", "Clothes", "Distinguishing features", and "Any other comments".

ภาพที่ 4 (Ladousse, 1987: 42)

สรุป

การนำกิจกรรมบทบาทสมมติมาประยุกต์สู่การสอนพูดภาษาอังกฤษโดย ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมที่น่าสนใจและเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียนจะช่วยกระตุ้นความสนใจและพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างมาก นอกจากนี้กิจกรรมบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เน้นความสนุกสนาน โดยครูสมมติสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การเดินทาง การท่องเที่ยว การซื้อของ เป็นต้น มาผสมผสานกับบุคลิก การแสดงอารมณ์ ของบุคคล เช่น โกรธ กังวล เศร้า ดีใจ เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมบทบาทสมมติยังเน้นการนำภาษาไปใช้ให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและเมื่อผู้เรียนทำกิจกรรมบทบาทสมมติอย่างสนุกสนานย่อมเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการพูดภาษาอังกฤษและยังมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและเพื่อนอีกด้วย

บรรณานุกรม

- Barrows, J., & Zone, J. (1983). Fifteen concise role play sand how to use them. **English Teaching Forum**, 21(1), 11.
- Krashen. (1987). **Theoritical research and second language acquisition theory**. Sydney: Newbery House
- Ladousse, G. P. (1987). **Role-play**. Oxford: Oxford University Press.

- Livingstone, C. (1983). **Role play in language learning**. New York: The Printed House.
- Ments, V.(1999). **The effective use of role play: practical techniques for improving learning**. London: Kogan page.
- Skehan, P. (1998). Task based instruction. In W. Grahe (Ed.), **Annual Review Of Applied Linguistics**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Taylor, J. L., & Walford, R. (1974). **Simulation in the classroom**. Middlesex. Marmonsworth: Pegnuin Book.
- Vallette, R. M. (1977). **Modern language testing**. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Via, R. A.(1987). Learning by doing. **Methods and Techniques That Work**, 52(2). January.
- Ur, P. (1998a). **Teaching listening comprehension**. London: Cambridge University Press.